

Justiits- ja Digiministeerium
Liisa-Ly Pakosta
Siret Neeve

Meie 03.12.2025 nr 26379

Eesti Kindlustusseltside Liidu (EKsL) seisukoht ja ettepanek äriseadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu osas

Lugupeetud Justiits- ja Digiminister Liisa-Ly Pakosta

Täname võimaluse eest avaldada seaduse eelnõu osas tagasisidet. Seletuskirja kohaselt on muudatuste peamine eesmärk tagada ühinguid puudutavate normide suurem paindlikkus ning vähendada seadusega kehtestatavoid nõudeid ja piiranguid. See on väga tervitatav algatus ning EKsL-il ei ole eelnõus toodud muudatusettepanekute osas eelnõus kirjapandust erinevat arvamust. Kuna eelnõu eesmärgiks on ka lahendada praktikas tekkinud probleeme, siis soovime juhtida tähelepanu murekohale, mis on kindlustusseltsidel praktikas tekkinud ja selle võimalik lahendamine sobituks hästi antud eelnõu eesmärgiga.

Väärtpaberite registri pidamise seaduse § 1² kohaselt on Eesti väärtpaberite registripidajaks keskdepositoorium. Äriseadustiku § 228 tulenevalt peavad Eesti aktsiaseltsi aktsiad olema nimeliselt registreeritud Väärtpaberite registris ning aktsiast tulenevad õigused kuuluvad isikule, kes on aktsionärina kantud aktsiaraamatusse.

Aktsiaid hoitakse aktsia omaniku väärtpaberikontol, mille pidajaks saab olla üksnes keskdepositooriumis registreeritud väärtpaberikonto haldur (ÄS § 32). Eelnevast tulenevalt saab Eesti aktsiaseltsi aktsiaid omada üksnes selline isik, kellel on olemas väärtpaberikonto vastava kontohalduri juures. Probleemi olemus seisneb selles, et kontohalduritel puudub kohustus isikule väärtpaberikontot avada. Eesti isikutest omanikel/asutajatel on reeglina konto olemas või nad on juba mõne panga kliendid ja saavad endale konto avada, kuid välismaa isikute puhul ei ole see tagatud. Sellest tulenevalt ei pruugi välismaa isikul olla võimalik aktsiaseltsi asutada, ning samuti ei ole tal võimalik aktsiaid osta. Eesti omanikul ei ole võimalik aktsiaid sobivale ostjale võõrandada, kuivõrd pangad (kes on üldjuhul kontohaldurid) ei ole huvitatud väärtpaberikonto avamisest isikule, kes ei oma pangaga muid seoseid, sest konto avamisega kaasneb pangale täiendav halduskoormus rahapesu tõkestamise kohustusest tulenevalt. Probleem ei puuduta börsil kaubeldavaid aktsiaid, vaid mittekaubeldavaid aktsiaid puudutavaid tehinguid.

EKsL-i hinnangul tuleks kaaluda ühinguõiguse revisjoni käigus eeltoodud probleemi lahendamist seades näiteks kontohalduritele kohustuse (mõistagi eranditega, sh rahapesu risk jm) avada konto välismaa isikule, et viimasel oleks võimalik Eesti ettevõtte aktsiaid omandada. See on oluline Eesti majanduse arengu, bürokraatia vähendamise kui ka lepingu vabaduse põhimõtte seisukohalt. Kui näiteks kontohaldur ehk pank ei ole nõus Norra Kuningriigi ettevõttele avama väärtpaberikontot ilma konkreetse põhjenduseta, siis ei saa ta omandada ka Eesti ettevõtte aktsiaid sõltumata Eesti ja Norra ettevõtete omavahelisest lepingust. Mõistagi, kui välismaa ettevõtte puhul on tegu ettevõttega, mille puhul kontohaldur tuvastab rahapesu või terrorismi rahastamise riski, siis on piirang väärtpaberikonto avamiseks põhjendatud. Küll aga on hetkel praktika selline, et otsus mitte avada väärtpaberikontot tuleneb kontohalduri majanduslikest kaalutlustest ning sellest tingitud võimalikust halduskoormusest.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Tuuli Pärenson
Eesti Kindlustusseltside Liidu
juhatuse esimees